

Nr 255.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående personlig tjänst hos skolöverstyrelsen för extra biträdet C. H. Nilsson; given Stockholms slott den 11 mars 1919.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att

dels medgiva, att för extra biträdet hos skolöverstyrelsen Carl Henrik Nilsson må hos nämnda överstyrelse med ingången av år 1920 inrättas en personlig tjänst med de åligganden för Nilsson såsom innehavare av omförmälda tjänst, som av överstyrelsen bestämmas, samt med skyldighet för Nilsson såväl att i tillämpliga delar vara underkastad de för överstyrelsens ordinarie befattningshavare i allmänhet för åtnjutande av vid nyssnämnda tidpunkt gällande avlöningsförmåner stadgade villkoren och bestämmelserna som ock att vid den ålder, då annan manlig ordinarie befattningshavare hos överstyrelsen är skyldig att avgå från tjänsten, mot åtnjutande av pension, beräknad efter samma grunder, som stadgats beträffande civila tjänst innehavare i allmänhet, frånträda sin ifrågavarande befattning,

dels ock för berörda ändamål på allmänna indragningsstaten anvisa till årlig avlöning åt Nilsson ett belopp av 3,500 kronor, därav 2,000 kronor lön, 1,200 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, jämte tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor, att utgå det första efter fem, det andra efter tio och det tredje efter femton års väl vitsordad tjänstgöring.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ekklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
               SCHOTTE,
               PETRÉN,
               NILSON,
               friherre PALMSTIERNA,
               RYDÉN,
               UNDÉN,
               THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde härefter:

Personlig tjänst hos skolöverstyrelsen för extra biträdet C. H. Nilsson.
 I skrivelse den 28 december 1918 har folkskolöverstyrelsen gjort framställning om förslag till riksdagen angående inrättande hos skolöverstyrelsen av en personlig tjänst för en inom folkskolöverstyrelsen anställd extra befattningshavare, biträdet Carl Henrik Nilsson.

I det förslag till inrättande av en särskild yrkesskolöverstyrelse, som innefattades i Kungl. Maj:ts framställning till 1918 års riksdag angående upprättande av praktiska ungdomsskolor (prop. nr 96 s. 546 och 547), upptogs bland andra befattningshavare inom det föreslagna ämbetsverkets kansli en amanuens, för vilken under anslagsposten expenser, hyra m. m. beräknades ett arvode av 2,000 kronor. I mitt anförande till det statsrådsprotokoll, vilket såsom bilaga åtföljde sistberörda framställning, framhöll jag dock att med hänsyn till den begränsning av de yrkesskolväsendet

berörande ärenden, som vore att förvänta under år 1919, tillsättande av ifrågavarande amanuensbefattning ej torde bliva behöfligt under sagda år, och att erforderligt amanuensbiträde antogs kunna beredas av de för nämnda år föreslagna expensmedlen.

Då riksdagen i anledning av berörda framställning beslöt en utvidgning av folkskolöverstyrelsen till en jämväl yrkesskolväsendet omfattande skolöverstyrelse, togs nyssnämnda arvode till en amanuens i beräkning (jmf riksdagens skr. nr 248 s. 77), därvid riksdagen emellertid icke gjorde någon erinran mot vad jag anfört beträffande obehövligheten av befattningens tillsättande under år 1919 och om erforderligt amanuensbiträdes bekostande under nämnda år av i staten uppförda expensmedel.

I enlighet med den plan, som sålunda uppgjorts i fråga om den utvidgade överstyrelsens utrustande med arbetskrafter, borde tydligen det ifrågavarande amanuensarvodet vara tillgängligt å överstyrelsens stat från och med år 1920. Överstyrelsen har emellertid ej ansett sig böra göra framställning därom, då den enligt överstyrelsens mening angelägnaste förändringen med avseende på överstyrelsens personal för närvarande är, att ordinarie anställning beredes omförmälde Nilsson, vilken allt ifrån överstyrelsens tillkomst eller från och med år 1914 varit anställd inom överstyrelsens kansli.

Rörande Nilssons utbildning och sysselsättning före hans anställande hos folkskolöverstyrelsen meddelas i överstyrelsens skrivelse följande:

Född den 18 augusti 1875 genomgick Nilsson fem klasser av Karlskrona högre allmänna läroverk. Efter att sedermera någon tid hava sysslat med verkstadsarbete gick han till sjöss och seglade under ett par år på svenska och engelska fartyg. Hemkommen inträdde han den 5 mars 1894 i statens tjänst såsom extra ordinarie vaktmästare i tullverket med tjänstgöringsskyldighet vid tullbevakningen i Stockholm. Samtidigt med anställningen i tullverket hade han först under någon tid arbete vid telegrafverkets verkstad och tjänstgjorde sedermera under 4 riksdagar såsom vaktmästare hos bevillningsutskottet, varjämte han under somrarna hade anställning som styrman på ångaren Strömsholms kanal. År 1898 antogs han till extra ordinarie vaktmästare vid riksgäldskontoret och skötte under de följande åren vaktmästarbestyren hos ett antal kommittéer och sakkunniga samtidigt med att han hade anställning såsom kontrollör hos Stockholms stads gasverk. Såsom extra ordinarie vaktmästare i tullverket kvarstod Nilsson till den 11 januari 1900, och från anställningen vid riksgäldskontoret avgick han den 3 januari 1916. Då den s. k. seminariekommittén — sedermera benämnd folkundervisningskommittén — hösten 1906 begynte sitt arbete, antogs Nilsson till vaktmästare hos kommittén. Till en början hade han blott att utföra vanliga vaktmästargöromål, vilka han fullgjorde på ett i allo tillfredsställande sätt. Då man sedermera inom kommittén erfor, att man med fördel kunde åt Nilsson

anförτρο renskrivnings- och en del räknearbete, sysselsattes han i allt större utsträckning med dylika sysslor. I mån som under kommitténs fortgående arbete behov yppade sig av statistiska utredningar, togs Nilsson i anspråk för arbete härmed. Till att börja med fick han därvid utföra mera mekaniskt räknearbete samt renskrivning. Men då det snart nog visade sig, att han ägde en mindre vanlig läggning och fallenhet samt ett utomordentligt stort intresse för statistiska undersökningar, anförtroddes åt honom också mera krävande uppgifter av hithörande art, vilka i mån som hans övning och vana tillväxte kunde få en allt betydelsefullare innebörd. Nilsson fick sålunda deltaga i de statistiska utredningar, som inom kommittén utfördes rörande folkskoleseminarierna, folkskolinspektionen, folkskolornas organisation och undervisning samt i fråga om fortsättningskolan.

Starkt intresserad av de realiteter, som dölja sig bakom de statistiska siffrorna, förvärvade Nilsson under nu berörda arbete givetvis en icke obetydlig kännedom om olika sidor av folkundervisningsväsendet i vårt land.

När folkskolöverstyrelsen med början av år 1914, strax innan folkundervisningskommittén avslutat sitt arbete, trädde i verksamhet och Nilsson därvid anställdes såsom biträde inom överstyrelsens kansli, innebar detta alltså icke blott en naturlig hänsyn till det dugande arbete han utfört åt kommittén utan ock en god förstärkning av överstyrelsens arbetskrafter.

Beträffande Nilssons arbete i folkskolöverstyrelsen anföres:

Inom överstyrelsen har Nilsson företrädesvis sysselsatts med arbetsuppgifter likartade med dem, han under sin anställning hos kommittén gjort bekantskap med. Då behov förefunnits inom överstyrelsen av statistiska utredningar på ena eller andra området, hava dessa i allmänhet under vederbörande föredragandes ledning och tillsyn utförts av Nilsson. Vidare har han utarbetat varjehanda tabellariska uppställningar och översikter bland annat för överstyrelsens årsberättelse. Bland viktigare uppgifter, vid vilka han medverkat, kan erinras om den utredning rörande behovet av lärarkrafter för folkskolorna, som överstyrelsen framlade i sin framställning den 21 mars 1916 angående utvidgning av folkskoleseminariet i Luleå till dubbelseminarium¹, samt om de av överstyrelsen verkställda utredningarna angående rikets indelning i folkskolinspektionsområden dels år 1914 för genomförande av den utav samma års senare riksdag beslutade omorganisationen av folkskolinspektionen² och dels under år 1918 i och för överstyrelsens nyligen avgivna framställning med utredning och förslag angående dels ökning i folkskolinspektörernas antal, dels därav följande ny indelning av riket i inspektionsområden, dels ny lönereglering för folkskolinspektörerna³. Vid behov har han ock deltagit i kollationerings- och korrekturläsningsarbete samt vissa slag av registrering och över huvud visat sig såsom en användbar och dugande kraft för utförande av varjehanda inom kansliet förekommande göromål. Nilssons ordinarie arbetstid har regelmässigt uppgått till 6 à 7 timmar dagligen,

¹ Jmfr prop. nr 199 till 1916 års riksdag.

² Jmfr prop. nr 145 till 1914 års senare riksdag.

³ Jmfr prop. nr   till 1919 års riksdag.

men då förhållandena det påkallat har hans arbetstid mot särskild ersättning utsträckt 2 à 3 timmar, i särskilda fall ännu längre.

Den avlöning, Nilsson inom överstyrelsen uppburit, inberäknat fast arvode, gratifikation och ersättning för overtidsarbete, har enligt överstyrelsens uppgift uppgått till

år 1914	... kronor 1,733: 35
» 1915	» 2,100: —
» 1916	» 2,774: 20
» 1917	» 3,094: —
» 1918	» 3,407: 50

Det fasta arvodet har utgjort under förra delen av år 1914 1,400 kronor, under senare delen av samma år och under år 1915 2,100 kronor, år 1916 2,200 kronor samt åren 1917 och 1918 2,400 kronor.

Under åren 1917 och 1918 har Nilsson dessutom uppburit krigstidstillägg och krigstidshjälp.

Arvode och gratifikation till Nilsson hava utgått av det å folkskolöverstyrelsens stat uppförda anslaget för tillfällig adjunktion, vikariatsersättning, expenser m. m.

Överstyrelsen lämnar det bästa vitsord åt det nit och intresse, Nilsson städse ådagalagt i sitt arbete, liksom överstyrelsen anser sig böra giva en hög värdesättning åt den duglighet och den särskilt i fråga om statistiskt arbete mindre vanliga begåvning, som präglat hans arbete. I sin vandel har Nilsson förhållit sig hedrande.

Överstyrelsen framlägger härefter sina skäl för framställningen om inrättande av en personlig tjänst för Nilsson.

Det synes överstyrelsen uppenbart, att ett arbete i statens tjänst av den art och det värde som det, varom här är fråga, borde göra den, som utfört det, samt, förtjänt av att vinna ordinarie anställning med en i förhållande till arbetets art rimligt avpassad avlöning. Behovet av en fastare ställning är för Nilsson dess mera kännbart, som han är gift och har minderåriga barn. Bland de ordinarie befattningar, som finnas uppförda på överstyrelsens stat, är det dock ingen, till vilken Nilsson vare sig nu eller framdeles kan tänkas vinna befordran. Arten av det arbete Nilsson har att utföra skulle närmst meritera honom till en biträdesbefattning av högre grad. Men då dessa befattningar äro förbehållna kvinnor, kan han icke ifrågakomma till befordran å dylik tjänst. Åtskilligt av hans arbete kan i fråga om sin beskaffenhet väl jämföras med vissa av de arbetsuppgifter, som tillkomma notarierna inom verket. Då å andra sidan dessa hava att utföra vissa uppgifter, för vilka Nilsson, så specialiserad som hans ut-

bildning genom förhållandenas makt blivit, icke äger tillräckliga förutsättningar, kan det tydligen icke ifrågasättas att befordra honom till notarietjänst.

Skall Nilsson kunna erhålla den tryggade ställning, en ordinarie befattning erbjuder och varav han enligt överstyrelseus uppfattning i så hög grad gjort sig förtjänt, torde ingen annan utväg vara möjlig än att en personlig tjänst upp-rättas för honom.

Överstyrelsen är medveten om att den framställning, överstyrelsen nu gör, är av ganska ovanlig art och finner det lätt förklarligt, om betänkligheter kunna resa sig mot ett bifall till densamma. För överstyrelsen framstår det emellertid som en akt av rättvisa och billighet, att en person, vilken under en lång följd av år åt det allmännas tjänst ägnat ett nitiskt och förtjänstfullt arbete och därvid genom begåvning och energi gjort sig duglig att utföra arbetsuppgifter av väsentligt mera krävande och maktpåliggande art än som med hänsyn till hans ursprungliga utbildning och tjänsteställning skulle tillkommit honom, erhåller en tryggad ställning med avlöningsförmåner, som svara mot arten av det arbete, han utför. Det synes också överstyrelsen, som skulle det stå väl samman med de uppfattningar, som under senare tid alltmera gjort sig gällande rörande stats-tjänsternas rekrytering, att tillvarataga och uppmuntra dugligheten, även där den icke är förbunden med en eljest regelmässig utbildningsgång eller hallstämplad genom avlagda examina.

Vad så beträffar den avlöning, som skäligen borde förenas med en sådan tjänst, har det synts överstyrelsen önskvärt att i fråga om beloppet kunna finna anknytning till någon förefintlig reglerad lönetyp, där avlöningen är ungefärligen lika med den, Nilsson för närvarande uppbär. Överstyrelsen har därvid trott sig finna den lämpligaste jämförelsepunkten i de länsnotarie- och länsbokhållartjänster av andra lönegraden, som äro in-rättade vid vissa länsstyrelser. För dylik befattning vid länsstyrelsen i Stockholm utgör avlöningen 3,500 kronor, varav 2,000 kronor lön, 1,200 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vartdera å 500 kronor. Överstyrelsen anför:

I jämförelse med den ersättning, Nilsson för närvarande uppbär för sitt arbete inom överstyrelsen, skulle, såsom de förut meddelade uppgifterna giva vid handen, en avlöning enligt nu angivna grunder innebära en ganska obetydlig ökning. Vad angår arbetsuppgifterna har överstyrelsen redan anført, att åtskil-ligt av det arbete Nilsson inom överstyrelsen utfört kan i fråga om svårighets-grad väl jämföras med vissa av de arbetsuppgifter, som tillkomma notarierna inom verket, och detta omdöme torde sannolikt kunna utsträckas att gälla de befattningar hos länsstyrelserna, överstyrelsen tagit till jämförelsepunkt beträffande löneförmånerna för den befattning, varom här är fråga. Beträffande villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande borde givetvis gälla vad i

sådant hänseende är stadgat i fråga om befattningshavare inom skolöverstyrelsen genom kungörelse den 6 juni 1918, och beträffande rätt till pension skulle Nilsson tydligen bliva underkastad bestämmelserna i lagen ångående civila tjänstnehavares rätt till pension.

Enligt vad överstyrelsen inhämtat, har den av Kungl. Maj:t tillsatta löne-regleringskommittén i sitt den 20 november 1918 avgivna betänkande angående tillfällig löne reglering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk, hovrätterna m. m. föreslagit tillfällig löneförbättring från och med år 1919 för, bland andra, länsnotarier och länsbokhållare av andra graden vid länsstyrelserna att utgå för sådan befattningshavare i Stockholm med 800 kronor för år. Under erinran att kommittén i samma betänkande föreslagit tillfällig löneförbättring för vissa på allmänna indragningsstaten uppförda befattningshavare, som ha tjänstgöringsskyldighet sig ålagd, anser sig överstyrelsen böra uttala, att överstyrelsen, under förutsättning att i enlighet med kommitténs ifrågakarande förslag proposition av Kungl. Maj:t kommer att göras hos nästkommande års riksdag och jämväl överstyrelsens nu förevarande framställning föranleder dylik åtgärd, finner det uppenbart, att liknande tillfällig löneförbättring bör beredas nu ifrågakarande befattningshavare till belopp av 800 kronor för år.

Då ju Nilsson redan nu har full tjänstgöring inom överstyrelsen, skulle ett bifall till överstyrelsens här ifrågakarande framställning icke innebära någon ökning av överstyrelsens arbetskrafter. Överstyrelsen framhåller att, enär den tjänst, som här åsyftas, skulle vara av personlig art, den icke lämpligen bör uppföras å överstyrelsens ordinarie stat, utan, såsom eljest i liknande fall sker, bör anvisas under riksstatens tionde huvudtitel på allmänna indragningsstaten. Vid sådant förhållande skulle en utgift, motsvarande det nu till Nilsson utgående arvode jämte gratifikation eller tillhoppa 2,800 kronor, avlastas från överstyrelsens expensanslag, för närvarande utgörande 26,375 kronor. Att av denna anledning vidtaga någon nedsättning i sagda anslag synes dock överstyrelsen icke lämpligt.

Härom yttrar överstyrelsen:

Det å folkskolöverstyrelsens stat hittills anvisade expensanslaget har, såsom överstyrelsen i annat sammanhang haft anledning beröra, under de senare åren med deras oväntade och starka prisstegringar å alla förbrukningsartiklar visat sig alldeles otillräckligt och krävt årliga tillskott genom anslag å extra stat. Huruvida det belopp, vartill ifrågakarande anslag bestämdes i sammanhang med överstyrelsens ombildning till en skolöverstyrelse, skall visa sig tillräckligt, blir givetvis i främsta rummet beroende av i vad mån och huru snart en återgång till mera normala prislagen kan komma att äga rum i fråga om papper och andra skrivmaterialier, bränsle, tryckningskostnader m. m. Intill dess erfarenheten givit säkrare hållpunkter för ett omdöme härutinnan, synes riktigtast, att någon nedsättning uti ifrågakarande anslagspost icke vidtages.

*Departement-
schefen.*

Överstyrelsens ifrågavarande framställning är, såsom den själv framhåller, av mindre vanlig beskaffenhet. Vad det vetenskapliga arbetet vidkommer, är det visserligen ingen okänd åtgärd, att man, för att kunna åt ett speciellt forskningsområde tillvarata en utomordentlig kraft, gått i författning om inrättande av tjänst, knuten vid en bestämd person. I nu angivna syfte hava under årens lopp i åtskilliga fall personliga professorer upprättats vid våra universitet. Undersöker man däremot, huruvida någon motsvarighet står att finna på statsförvaltningens arbetsfält, visar det sig, att personliga tjänster här äro mycket sällsynta. Detta förhållande är ju ock helt naturligt. Det administrativa arbetet är av den art, att de krafter, som på detta område äro verksamma, såsom regel låta sig inordnas under någon redan förefintlig tjänstetyp. Men även här kan det bliva nödvändigt att göra undantag. Inom ett förvaltningsgebit kunna framkomma arbetsuppgifter, vilka äro av en alldeles speciell natur och därför falla utom ramen för de ordinarie funktionärernas ämbetsbefattning, men vilka kräva sin lösning likaväl som de mera regelmässiga ärendena. Inträffar det då så lyckligt, att det ifrågavarande ämbetsverket förfogar över en arbetskraft, som sitter inne med särskilda förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt fylla de omtalade specialuppgifterna, måste det givetvis för ämbetsverket framstå såsom ett synnerligen viktigt önskemål att åt sig bevara denna arbetskraft.

Nu är det ju i själva verket så, att i vår tid statstjänsten anses hava egentligen endast ett företräde framför enskild tjänst, nämligen i den större trygghet, den bereder sina befattningshavare. I konkurrensen med enskilda arbetsgivare torde det oftast vara denna omständighet, som faller utslaget till det allmännas förmån, för den händelse valet skulle stanna på det offentliga värvet. Men detta gäller endast de ordinarie befattningshavarna; beträffande övriga statstjänare äger omdömet icke samma giltighet. I ett fall, sådant som det nyss angivna, ligger det därför nära till hands för vederbörande att söka behålla den ifrågavarande dugande kraften genom att på ett eller annat sätt bereda honom den förmån, den ordinarie statsanställningens trygghet utgör. Till detta mål synas endast två vägar stå öppna: antingen inrättande av en ny ordinarie befattning med den avsedda verksamheten såsom huvuduppgift och ett första tillsättande av berörda nyinrättade befattning med omförmälda framstående arbetskraft eller ock inrättande av en personlig tjänst för samma arbetskraft. Den förra vägen torde i förevarande fall vara mindre framkomlig, då det, såsom sagts, är fråga om arbetsuppgifter, vilka knappast under alla förhållanden kunna räknas till äm-

betsverkets ordinarie, stadigt återkommande och vilka för övrigt på grund av omständigheternas makt tyckas så att säga höra samman med just den person, vilken visat sig äga de speciella betingelserna för deras handhavande. Återstår den andra vägen: inrättandet av en personlig tjänst.

Det fall, jag här framlagt, är icke uppkonstruerat. Jag har ett exempel att peka på från de senare åren. År 1912 medgav nämligen riksdagen på Kungl. Maj:ts hemställan, att för tillförordnade förste postvaktmästaren E. V. Nyberg finge å postverkets övergångsstat uppföras en personlig verkmästarebefattning med avlöning av 4,200 kronor jämte ett ålderstillägg å 400 kronor efter 3 års tjänstgöring. Vid postverket hade gjort sig gällande ett behov av en tekniskt bildad person eller mekaniker, som kunde, i vad anginge inventarier och effekter, tillhandagå vid reparationer, nyanskaffningar eller undersöknings- och försöksarbeten. Bemälda Nyberg hade visat prov på framstående mekanisk och teknisk färdighet samt uppfinnarbegåvning, och då det ansågs särskilt förmånligt för postverket att vid utförandet av arbeten av ifrågavarande slag kunna påräkna biträde av en person, som utom tekniska kunskaper besatt förmågan att själv uttänka konstruktionsförbättringar eller åstadkomma nya för posttjänsten viktiga hjälpmedel, befanns skäl föreligga att för Nyberg inrätta omförmälda personliga verkmästarebefattning.

Såsom ett annat exempel på dylika, ytterst sällsynta fall tilltror jag mig att kunna åberopa det nu föreliggande. Den, som haft tillfälle att något närmare taga del av de stora utredningsarbeten i folkundervisningsfrågor, folkskolöverstyrelsen under sin tillvaro haft sig anförtrodda, vet, vilken betydande roll för resultatet, de statistiska uppgifter spelat, som överstyrelsen i dessa utredningar kunnat framlägga. Det torde räcka med att hänvisa till de ärenden, om vilka överstyrelsen själv i sin skrivelse erinrat. Av dessa statistiska arbeten har, enligt vad överstyrelsen själv vitsordat, Nilsson en icke ringa förtjänst. Han är även upphovsmannen till en del av de synnerligen värdefulla tabellariska översikterna i överstyrelsens årsberättelse. Att ett arbete som detta icke kan utföras av vem som helst med en blott mekanisk räknefärdighet, utan av sin man kräver verklig kännedom om de fakta, siffrorna äro avsedda att belysa, vet var och en, som äger någon inblick i förhållandena. En sådan alldeles speciell insikt i dessa frågor har Nilsson tillägnat sig, därom torde de av honom utförda arbetena vittna, liksom de även göra det tydligt, att han besitter en utpräglad läggning för göromål av ifrågavarande beskaffenhet. Det torde höra till det ovanliga, att en man med Nilssons utbildning en-

dast med egna krafter förvärvar kompetens till en så pass högt kvalificerad verksamhet som den här omtalade. Då nu överstyrelsen otvivelaktigt även i fortsättningen har behov av en arbetskraft på detta specialområde, är det uppenbarligen för överstyrelsen en angelägenhet av största vikt att på ett stadigvarande sätt vid ämbetsverket fästa Nilsson, som visat sig i så hög grad skickad till här åsyftade värv. Detta kan ske endast genom att giva Nilsson ordinarie anställning hos överstyrelsen. Såsom överstyrelsen påpekat, finnes emellertid icke på dess stat någon ordinarie tjänst, till vilken Nilsson skulle kunna befordras. En extraordinär åtgärd måste tydligen för detta säregna fall tillgripas. Enda utvägen synes vara, att, på sätt överstyrelsen föreslagit, för Nilsson inrättas en personlig tjänst. Vägen är, såsom jag förut framhållit, ej ofta anlita, men när det gäller att åt statsförvaltningen tillvarataga en framstående arbetskraft, vilken staten eljest löper fara att förlora, får man enligt min mening icke hysa en överdriven fruktan att begagna ovanliga medel. Jag tror icke, att man här med fog kan tala om ett tillskapande av farliga prejudikat. Fall som dessa äro och måste vara av säregen art och kunna endast i ytterst sällsynta undantagsfall tänkas upprepade.

Jag finner mig således böra understödja skolöverstyrelsens framställning om inrättande hos överstyrelsen av en personlig tjänst för Nilsson. Vad som i mina ögon gör en sådan åtgärd än mer tilltalande är att, på samma gång den förestavas av rena opportunitetshänsyn, den tillika innebär ett rättvist erkännande åt Nilssons duglighet och värdet av det arbete, han utfört i det allmännas tjänst.

Bestämmandet av Nilssons åligganden å den nya tjänsten torde böra tillkomma överstyrelsen, som enligt sin instruktion i berörda avseende har beslutanderätten beträffande övrig kanslipersonal.

Nilssons avlöningsförmåner hos överstyrelsen hava under det senast förflutna året, av tidsförhållandena föranledda lönetillägg oberäknade, sammanlagda utgjort 3,407 kronor 50 öre. Vid övervägande av frågan om de löneförmåner, som borde förbindas med denna personliga tjänst, har överstyrelsen såsom en anknytning till en förefintlig reglerad lönetyp föreslagit, att Nilsson skulle erhålla samma avlöning, som utgår vid de hos vissa länsstyrelser enligt 1917 års riksdags beslut inrättade länsnotarie- och länsbokhållartjänster av 2:a lönegraden, nämligen 2,000 kronor lön och 1,200 kronor tjänstgöringspenningar samt — för sådan tjänst i Stockholm — 300 kronor ortstillägg eller sammanlagt 3,500 kronor jämte 3 alderstillägg, vart och ett å 500 kronor, efter resp. 5, 10 och 15 års

tjänstgöring. Jag kan icke säga, att jag finner jämförelsen så särdeles övertygande ur synpunkten av arbetsuppgifternas besläktade art å de särskilda befattningarna. Kvalifikationerna för anställning å länsnotarie- eller länsbokhållartjänst äro också helt andra än de, som kunde tänkas ifrågakomma vid en befattning sådan som Nilssons. En jämförelse är här knappast möjlig. Huvudsaken torde vara att så avväga Nilssons avlöning på den ordinarie tjänsten, att den kommer att stå i ett rimligt förhållande till hans löneförmåner såsom extra ordinarie tjänsteman. Givetvis kan det icke komma ifråga att bestämma hans avlöning till ett lägre belopp än det, han i sistnämnda egenskap uppburit från överstyrelsen. Att däremot tillerkänna honom någon höjning synes hava fog för sig, särskilt med hänsyn till de avdrag för pensionsavgifter, som han, i synnerhet under det första året av sin anställning som ordinarie, får yidkännas. Jag kan därför ansluta mig till överstyrelsens förslag i fråga om Nilssons avlöning.

Skulle, såsom jag har anledning förmoda, Kungl. Maj:t finna sig böra i enlighet med lönereglernas kommitténs den 20 november 1918 avgivna förslag föreslå innevarande års riksdag att tillerkänna innehavare av personliga professurer tillfällig löneförbättring, anser jag det självklart, att dylik löneförbättring bör tillkomma även Nilsson såsom innehavare av personlig tjänst med tjänstgöringsskyldighet. Då dennes ställning i avlöningshänseende, enligt vad nyss förordats, skulle bliva densamma som förenämnda landsstatstjänstemäns, torde beloppet av den Nilsson tillkommande tillfälliga löneförbättringen böra utgöra detsamma som för länsnotarie- och länsbokhållartjänsterna av 2:a graden.

För ifrågavarande personliga tjänst torde böra i tillämpliga delar gälla samma villkor och bestämmelser, som äro eller kunna bliva stadgade för åtnjutande av de i staten för skolöverstyrelsens ordinarie befattningshavare upptagna löneförmåner. För närvarande gäller i sådant hänseende den i enlighet med 1918 års riksdagsbeslut utfärdade kungörelsen av den 6 juni 1918 (Svensk förf. saml. nr 652). Skulle emellertid Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års riksdag angående en gemensam skolöverstyrelse (nr 52) vinna riksdagens bifall, böra givetvis å Nilssons tjänst göras tillämpliga de villkor och bestämmelser, som kunna komma att fästas vid åtnjutande av de i den nya skolöverstyrelsens stat för ordinarie befattningshavare upptagna avlöningsförmåner. I fråga om rätt till semester bör Nilsson tydligen jämföras med innehavarna av första grads tjänst å överstyrelsens ordinarie stat, vilka enligt

gällande villkor och bestämmelser äga åtnjuta sådan ledighet under en månad årligen.

Likaledes bör beträffande skyldighet att vid viss ålder avgå från tjänsten för Nilsson gälla detsamma som för skolöverstyrelsens övriga manlig ordinarie befattningshavare. Bestämmelser härom innehåller lagen om civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907, vilken även lärar böra tillämpas i fråga om beräkning av Nilssons pensionsförmåner.

I likhet med överstyrelsen anser jag ifrågavarande tjänst böra uppföras icke å överstyrelsens stat utan under tionde huvudtiteln å allmänna indragningsstaten, såsom skett med de personliga professurerna.

Någon minskning av överstyrelsens expensanslag, därifrån Nilssons hittillsvarande avlöningsförmåner utgått, bör vid bifall till ifrågavarande framställning på de skäl överstyrelsen anfört icke ifrågakomma.

På grund av vad jag nu anfört hemställer jag, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att

dels medgiva, att för extra biträdet hos skolöverstyrelsen Carl Henrik Nilsson må hos nämnda överstyrelse med ingången av år 1920 inrättas en personlig tjänst med de åligganden för Nilsson såsom innehavare av omförmälda tjänst, som av överstyrelsen bestämmas, samt med skyldighet för Nilsson såväl att i tillämpliga delar vara underkastad de för överstyrelsens ordinarie befattningshavare i allmänhet för åtnjutande av vid nyssnämnda tidpunkt gällande avlöningsförmåner stadgade villkoren och bestämmelserna som ock att vid den ålder, då annan manlig ordinarie befattningshavare hos överstyrelsen är skyldig att avgå från tjänsten, mot åtnjutande av pension, beräknad efter samma grunder, som stadgats beträffande civila tjänst innehavare i allmänhet, frånträda sin ifrågavarande befattning,

dels ock för berörda ändamål på allmänna indragningsstaten anvisa till årlig avlöning åt Nilsson ett belopp av 3,500 kronor, därav 2,000 kronor lön, 1,200 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstilllägg, jämte tre ålderstilllägg till lönen, vart och ett å 500 kronor, att utgå det första efter fem, det andra

efter tio och det tredje efter femton års väl vitsordad tjänstgöring.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hemming Gadd.
